

İslam Medeniyeti Araştırmaları Dergisi (İMAD)
(The Journal of Islamic Civilization Studies)

Cilt: 1/Sayı: 1, Aralık 2014, ss. 203-214.

<http://imad.dpu.edu.tr>

ERGUN ÇELEBİ ve KÜTAHYA MEVLEVİLİĞİ
SEMPOZYUMU

(23-25 EKİM 2014)

Symposium on Ergun Çelebi and Kütahya
Mawlawi (23-25 October 2014)

Sümeyye SEVİNÇ*

Giriş

Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin düzenlediği Ergun Çelebi ve Kütahya Mevlevîliği Sempozyumu 23 – 25 Ekim 2014 tarihlerinde Kütahya'da icra edildi. Kültürel ve manevi değerleri tanıma ve akademik açıdan tanıtmaya gayesiyle gerçekleştirilen sempozyumda Kütahya Mevlevîliği ile Mevlevîliğin Kütahya'daki önde gelen temsilcilerinden Ergun Çelebi ilim camiasının dikkatine sunuldu.

İlmî ve kültürel değerleri yaşatmanın yanı sıra geçmişin mirasını gelecek kuşakların istifadesine sunmayı görev addeden Dumlupınar Üniversitesi (D.P.Ü.) İlahiyat Fakültesi, Ergun Çelebi ve Kütahya Mevlevîliği Sempozyumu'nun hazırlıklarına Şubat ayında Erguniye Mevlevîhanesi'ni ziyaretle başladı.

Başkanlığını D.P.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bilal Kemikli, Koordinatörlüğünü Yrd. Doç. Dr. Asiye Tıgılı, düzenleme kurulu üyelerini Yrd. Doç. Dr. Ahmet Türkan, Yrd. Doç. Dr. Rifat Türkel, Yrd. Doç. Dr. Ümit Aktı, Yrd. Doç. Dr. Mehdi Çiftçi, Öğr. Gör. Abdullah Akın ve Rıza Tekin Uğurel'in yaptığı sempozyumun sekretarya işlerini Öğr. Gör. Semra Güler, Arş. Gör. Hümeyyra Mermer, Arş. Gör. Abdullah Erdem Taş yürüttü.

* Arş. Gör., Dumlupınar Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tefsir Anabilim Dalı

Tanıtım

Mevlevîliğin önemli merkezlerinden birisi olan Kütahya’da Belediye Kültür ve Ticaret Merkezi’nde 23 Ekim 2014 Perşembe günü yapılan açılış programına, siyasi, ilmî ve sivil çevreden değerli şahsiyetler iştirak etti. Program, sempozyumun ev sahibi D.P.Ü. İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bilal Kemikli’nin niyet ve temennileri ile başladı. Konuşmalarında Mevlânâ’nın gölgesinin şehre Sultan Veled’in Kütahya’ya teşrifiyle düştüğüne işaret eden Kemikli, şehrin manevi sığınaklarından birisi olan Mevlevîliğin şehre kazandırdığı değeri ve şehir kültürünün inşasında oynadığı rolü, tarihi perspektifle tetkik etmeye yönelik beklentilerini dile getirdi. Prof. Dr. Bilal Kemikli, kültürel değerleri anlama ve anlamlandırma çerçevesinde meşhur lügat müellifi Ahterî Muslihiddin Efendi’yi akademik bağlamda tanımak üzere geçen yıl kelimeyle yola çıktıklarını hatırlatarak bu sempozyumda ise o kelimeye giydirilen mananın peşinde olduklarını söyledi. Ayrıca sempozyuma destek veren Kütahya Valiliği, Kütahya Belediyesi, Kütahya Müftülüğü, Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası (KUTSO), Kütahya Mevlana Araştırma Kültür Sanat Derneği (KÜMAKSAD), Kütahya İlahiyat Mensupları ve Mezunları Derneği (KİMDER), Kütahya İmam Hatip Mezunları ve Mensupları Derneği (KİHMED) ve Geleneksel Sanatlar ve Kültür Derneği (VAV-DER) gibi kuruluşların üyelerine şükranlarını sunan Prof. Dr. Bilal Kemikli, programın içeriği hakkında bilgi vererek sözlerini tamamladı.

Ardından Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Nafi Güral, sempozyumun Mevlevîlik ve mevlevîhâne açısından amacına ulaşmasına yönelik beklentilerini belirtti. Dumlupınar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Karaaslan’ın duygu ve düşüncelerini takdim etmesiyle devam eden açılış konuşmaları, Kütahya Belediye Başkanı Kamil Saraçoğlu’nun yedi bin yıllık tarihi geçmişe sahip, kültür, termal ve çininin merkezi, Mevlevîliğin başkentlerinden Kütahya’nın değerlerine yönelik “Şehrimi Tanıyorum” Projesi’ne temas etmesinden sonra Kütahya Vali Yardımcısı Mustafa İngenç’in konuşmalarıyla son buldu.

Protokol konuşmalarından sonra T.C. Kültür Bakanlığı Tarihi Türk Müzik Topluluğu Sanatçısı Neyzen Mustafa Hakan Alvan “Mevlevî Mûsikisi” başlıklı

konferansını takdim etti. Konuşmasına Kütahya Mevlevîhânesi postnişinlerinden Sakıp Dede'nin şiirleri ile başlayan Hakan Alvan, şiirlerin muhtevasına dair malumat verdi. Alvan, İslâmî hayatta mûsikinin yeri ve tasavvuf müziği hakkında değerlendirmelerde bulundu. Sözleri arasında Mevlânâ'nın mûsikiyi Rabbine olan hasretinin bir tercümanı olarak gördüğünü söyleyen Alvan, mevlevîhânedeki mûsikinin icra şeklini izah ederek Mevlevî ayinin muhterem bir meselenin sembolü olduğunu da ifade etti. Sunumun ardından Vahit Paşa İl Halk Kütüphanesi'nde yer alan hat örnekleri sergilendi.

Program, öğle yemeği arasından sonra Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet Demirci'nin başkanlığında yürütülen "Din, Tasavvuf ve Mevlevîlik" adlı açılış paneliyle devam etti. Panele Uludağ Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süleyman Uludağ, Kırıkkale Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu ve Kütahya Kültür Değerlerini Koruma ve Yaşatma Derneği Onursal Başkanı Mustafa Kalyon konuşmacı olarak katıldı. Prof. Dr. Mehmet Demirci'nin girizgâhından sonra "Buhara'dan Bosna'ya Kültür Coğrafyamız" konulu bildirinin sahibi Prof. Dr. Mustafa Kara yerine söz alan Prof. Dr. Süleyman Uludağ, Mevlevîlik konusunu merkeze alarak "Belh'ten Bursa'ya, Bursa'dan Bosna'ya Kültür Coğrafyamız" başlık önerisi ile bildirisini takdim etti. Uludağ, başlıkta Buhara'yı değil de Mevlevî kültürünün vücuda gelmesini sağlayan Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin doğduğu yer olması nedeniyle Belh'i tercih ettiğini belirttikten sonra Belh'in gerek Mevlânâ'nın felsefesi ve tasavvuf gerekse İslâm açısından önemine değindi. Prof. Dr. Süleyman Uludağ, tasavvuf tarihindeki Irak ve Horasan sûfilerine dair tasnifi coğrafî ve tarihi bağlamda anlatırken Mevlânâ ile ilgisi hasebiyle Afganistan'daki Belh'e, Harezmi'deki Kübreviye Tarikatı'na ve Horasan'daki Melâmî Tarikatı'na temas etti. Konuşmasında Hicri II. asırdan itibaren Belh'teki tasavvufî hareketlere ve mutasavvıflara da yer veren Uludağ, Horasan Melâmîleri ile Irak sûfileri arasında birbirini tanıma ve saygı çerçevesinde bir ilişkinin geçtiğini belirttikten sonra Belh'in Mevlânâ'nın doğduğu tarihte bir kültür merkezi olduğunu dile getirdi. Uludağ bunlara ilaveten birinci asırda sûfilere zâhid, âbid, kurrâ gibi isimler verildiğini, Hz. Peygamber'in (s.a.v.) manevî ve ruhani hayatının, sûfilerin daima ilham aldıkları bir kaynak ve örnek olduğunu söyledi. Buna göre tasavvuf hareketi Hz. Peygamber (s.a.v.),

ashâb, tâbiûn, tebeu't-tâbiînden, ilk sûfilerden geçerek Belh'e gelmiş ve Mevlânâ ile babasının yaşadığı çağda yoğun bir tasavvufî hareket Konya'ya ulaşmıştır. Diğer taraftan kaynak itibariyle olmasa da Irak sûfileri ile Horasan Melâmileri arasında tasavvufî mûsiki anlamına gelen semâ, özel kıyafet ve zikir gibi bazı hususlarda farklar bulunmaktadır. Nitekim Mevlânâ'dan önce de mevcut olan semâ; sûfî ve Melâmiler cihetinden özel anlam ifade etmektedir. Kaynaklar genelde Mevlânâ'da Melâmet ehli tabiatının devam ettiğinden ve Mevlânâ'nın Alevî, Bektâşî geleneğe ilgisinden bahsetmektedir.

Tasavvufa dair özlü bilgiler veren Prof. Dr. Süleyman Uludağ'ın ardından Mesnevî'ye tercüme ve edisyon kritik çalışmaları ile öne çıkan Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu "Kültür Coğrafyamız ve Mevlevîlik" başlıklı bir sunum gerçekleştirdi. Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu sunumunda, Hz. Mevlânâ'nın doğduğu bölgenin siyasi, edebi ve dini açıdan gelişmesine, İslâm ve Türklerle irtibatına işaret etti. Mevlânâ'nın ve babasının mensubu oldukları herhangi bir silsilenin bulunmadığını belirten Karaismailoğlu, Mevlânâ'nın eserlerinde sûfilerden söz ettiğini ve kendisinin örnek aldığı şairlerin de bulunduğunu dile getirdi. Buna göre Mevlânâ'nın kültür coğrafyası olarak bağlı bulunduğu kanallar, kapalı ve müphem bir özelliğe sahip değildir. Mevlânâ, Gazneli ve Selçuklu Devletleri'nin öne çıkardığı tercihlerin adeta bir kabullenicisidir. Mevlânâ'nın on yaşında Anadolu'ya geldiği, ilmî seyahatler yaptığı, Konya'da yerleşik olduğu aşikârdır. Bunlara ilaveten Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Mevlânâ'nın Konya ve kültürümüzle yapay değil ancak doğal, kendiliğinden olan ilişkisinden bahsederken Mevlânâ ile İran kültürünün bazı kesimlerce vurgulandığına dikkat çekti. Prof. Dr. Adnan Karaismailoğlu, Batılı oryantalizm etkisiyle X. ve XII. yüzyılda İran'da oluşan edebiyatın Anadolu'da Türkler üzerinde tesir ettiği iddialarını Fuat Köprülü örneğinde tenkit etti. Nitekim Karaismailoğlu, dönemin ön plandaki eserlerine bakıldığında bunun aksine Mevlânâ'yı Türk asıllı bir geleneğe atıflar yapması nedeniyle eleştiren bilim adamlarının bulunduğunu da ifade etti. Karaismailoğlu, konuşmasında tarihe ait paylaşımcı ve ayrıştırıcı bir yaklaşım tarzı getirmenin tamamen son asırlarda ortaya çıktığını, oryantalizm veya modernizmin bir ürünü olduğunu, dolayısıyla âlimler ve sûfiler tarafından itibar gören Mevlânâ ile ayrılık çıkarma çabasıyla yanlış yapıldığını

söyledi. Sunumunu Farsça beyitlerle zenginleştiren Karaismailoğlu, Mevlânâ'nın kendinden önce ve sonrakilerle büyük bir bağlantı oluşturduğu gibi herkese yansıyan bir görüntüyle de buluştuğunu ve anlatımlarından yararlanmanın öncelikli görev arz ettiğini belirterek sözlerini bitirdi.

Bir sonraki tebliğin sahibi, KÜDER Onursal Başkanı Mustafa Kalyon ise “1925'ten Günümüze Mevlevîhânedeki Neler Oldu?” konulu bildirisinde, tekkelerin kapatılmasından önceki imaretlere kısaca değindikten sonra harpten sonra bazı camilerin tamir edildiğini, Kütahya'daki Erguniye Mevlevîhânesi'nin ise 1959'da cami olarak hizmete başladığını belirtti. Mustafa Kalyon, Mevlevîhâne ile ilgili fotoğraflar göstererek devam ettirdiği konuşmasında tecrübelerini aktardı. Yakın tarihe dair bilgiler veren Kalyon 1925'ten bu yana sosyal ve siyasi hayatımızın nasıl değiştiğini kısaca anlattı.

Panelin son tebliği ise programa iştirak edemeyen Ömer Tuğrul İnançer'in “Tasavvuf Kültürümüz ve Mevlevîlik” adlı video sunumuyla gerçekleşti. İnançer, Mevlânâ hakkında pek çok hususta yanlış bilgilerin dolaştığını ifade ettikten sonra Şems ve hanım şeyhler meselelerine dair izahlarda bulunmak suretiyle yanlış anlaşılmalara bertaraf etmeye çalıştı. İnançer, konuşmasının sonunda ruhaniyetlerine hürmeten Afyonkarahisar ve Kütahya Erguniye Mevlevîhânesi postnişinlerin isimlerini saydı.

Açılış panelinden sonra Prof. Dr. Süleyman Uludağ Tasavvuf ve Mûsiki konulu veciz bir sunum gerçekleştirdi. Ulumu'l-İslâmîye'nin yanı sıra mimari, hüsn-i hat, şiir, hitabet ve mûsiki gibi Fünûn-u Cemile denilen güzel sanatların da bulunduğunu vurgulayan Uludağ, konuşmasında dînî olan ve olmayan mûsiki tasnifini rivayetlerle destekledi. Ardından Kütahya Mevlana Araştırma Kültür Sanat Derneği (KÜMAKSAD) Tasavvuf Mûsikisi Topluluğu, Türk Tasavvuf Mûsikisi Konseri verdi. Ayrıca KÜMAKSAD Başkanı Rıza Tekin Uğurel, kitaplarını imzalayarak misafirlere hediye etti.

24 Ekim 2014 Cuma günü D.P.Ü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde, üç oturum ve bir değerlendirme oturumu şeklinde gerçekleştirilen sempozyumun ikinci gününde farklı üniversitelerden 17 akademisyen tebliğ sundu. Gün içerisinde Kütahya

Geleneksel Sanatlar ve Kültür Derneği'nin (VAV-DER) düzenlediği hüsn-i hat sergisi de ziyarete açık tutuldu.

Başkanlığını Prof. Dr. Mustafa Tahralı'nın yaptığı "Ergun Çelebi ve Ailesi" adlı birinci oturumda Doç. Dr. İsmail Çiftçioğlu "Ergun Çelebi'nin Yaşadığı Dönem: Siyasi, Sosyal ve İلمي Ortam" başlıklı bir tebliğ sundu. Çiftçioğlu, Kütahya Mevlevîhânesi'nin ilk şeyhi olan Ergun Çelebi'nin XIV. asırda Germiyanların merkezi Kütahya'da yaşadığını, siyasi açıdan I. Yakup Bey ve Süleyman Şah dönemlerini gördüğünü ifade etti. Çiftçioğlu, dönemin sosyal hayatını Ahîlik ve Bektâşîlik merkezinde anlattıktan sonra özellikle Süleyman Şah dönemindeki ilmi gelişmelere ve dönemin medreselerine işaret etti.

Oturumun ikinci konuşmacısı Öğr. Gör. Abdullah Çakır ise "Ergun Çelebi: Yaşamı, Aile Muhiti ve Tesirleri" başlıklı bildirisine Mevlevîliğin Kütahya'da kurumsallaşmasını sağlayan Ergun Çelebi'den önceki Mevlevîliğin üç temsilcisinden bahsederek başladı. Çakır, Ergun Çelebi'nin Kütahya'daki faaliyetleri ve geçim kaynaklarına temas ederek gerek yaşadığı dönemdeki tesiri gerekse mevlevîhanenin sonraki devirlerde durumuna dair malumat verdi.

"Ebû Bekir Dede ve Ahfadı" adlı üçüncü bildirinin sahibi Doç. Dr. Mustafa Erdoğan ise slayt gösterisi eşliğinde gerçekleştirdiği sunumunda 350 yıl kadar Kütahya ve çevresinde yaşayan Ebû Bekir Dede ve kardeşlerinin Kütahya Mevlevîhânesi'ndeki Şeyh Mustafa Sakıp Dede'ye bağlandıklarını söyledi. Erdoğan ayrıca Ebû Bekir Dede'nin Yenikapı Mevlevîhânesi'ne şeyh tayin edilmesinden sonra oğullarının da bu makama geçtiğini, ailenin Türk Tasavvuf Mûsikisi hatta siyaset tarihi bakımından ihmal edilmemesi gereken ve Mevlânâ'nın ailesinden sonra tanınan çok önemli bir aile olduğunu ileri sürdü.

Birinci oturumun son konuşmacısı Doç. Dr. Mustafa Güneş ise "Ergun Çelebi ve Gençname Adlı Eseri Üzerine" bir sunum yaptı. Güneş konuşmasını "Ergun", "Çelebi" ve "Genç" kelime analizleri çerçevesinde şekillendirdi.

Prof. Dr. Ali Yılmaz'ın başkanlığında gerçekleştirilen "Kütahya Mevlevîhânesi" başlıklı ikinci oturumu Öğr. Gör. Mehmet Veysi Dörtbudak'ın "Erguniye

Mevlevîhânesi'nin Tarihi Açıdan Değerlendirilmesi” konulu bildirisiniyle başladı. Mehmet Veysi Dörtbudak, mevlevihanenin faaliyet dönemlerine dair bilgi verdiği konuşmasında “Çelebi” kelimesinin manasına değindikten sonra Sultan Veled'in torunu olan Ergun Çelebi'nin Kütahya'ya postnişin olarak gönderildiğini ve kendisinden sonra oğlu İshak Çelebi'nin posta oturduğunu belirtti. Dörtbudak, mevlevîhânenin son postnişine kadar idare sürecini ana hatlarıyla açıkladı.

Öğr. Gör. Semra Güler ise “Erguniye Mevlevîhânesi'nde Bulunan Hatlar” konulu bildirisinde Erguniye Mevlevîhânesi'nin ne zaman inşa edildiğine dair bilgi bulunmadığını ancak sonradan mevlevîhâneye dönüştüğünü ifade etti. Güler, söz konusu Mevlevîhâne'nin Mevlevîliğin üçüncü merkezi ve dervişlerin çile çektikleri bir âsitâne olmasına da dikkat çekti. Mevlevîhânenin mimari özelliklerinden sonra giriş kapısından başlamak üzere mevlevîhânedeki hatlara dair malumat veren Öğr. Gör. Güler, Kütahya Mevlevîhânesi'ndeki hatların yerel bir hattat tarafından fazla estetik kaygı güdülmeden yapıldığını iddia ederek bu mevlevîhânedeki diğer mevlevîhânelerdeki gibi Mesnevî'den alıntılar bulunduğunu ancak bunlardan farklı olarak Ashâb-ı Kef'in isimlerine de yer verildiğini söyledi.

“Osmanlı Arşiv Belgelerinde Kütahya Mevlevîhânesi” başlıklı üçüncü tebliğin sahibi Arş. Gör. Abdullah Erdem Taş, Osmanlı arşiv belgelerinden Kütahya Mevlevîsi'ne dair tespit ettiği 60 civarındaki belge hakkında bilgi verdi. Taş, transkripsiyonu yapılan belgeleri “Mevlevîhâne'nin Vakıfları”, “Tamir ve İnşa Kayıtları” ve “Şeyhler” şeklinde üç gruba ayırıp her bir bölümü kendi içinde ayrıca tasnif etmek suretiyle sistematik bir şekilde izah etti.

İkinci oturumun son tebliğini “Mevlevîhânenin Hanım Şeyhleri” başlığı ile Prof. Dr. Hülya Küçük takdim etti. Ömer Tuğrul İnançer'in aksine hanımların da postnişinlik yaptıklarına dair belgenin bulunduğunu iddia eden Küçük, erkeklerin meşyihatinde erkeklerin faal olduğu gibi hanımlarınkinde de hanımların etkin olduğunu ifade etti. Konuşmasında şeyhin erkek evladı bulunmaması veya erkek evladın çocuk yaşta olmasından ötürü hanımların da vekâleten şeyhliklerinden söz edilebileceğinden bahseden Küçük, tasavvuf tarihindeki hanım sûfi, şeyh meselesini şeyh kavramının

anlamından hareketle izah ederken kadınların şeyh ve tekke yöneticisi sıfatıyla müşidlik yaptıkları dönemlere işaret etti. Prof. Dr. Hülya Küçük, Kütahya Mevlevîhânesi'nde resmen Mevlevî şeyhi kabul edilmeseler de vekâleten görev yapan hanımlar hakkında da malumat verdi.

“Son Asırda Kütahya Mevlevîliği” başlıklı üçüncü oturum ise Prof. Dr. Hüsamettin İnaç başkanlığında yürütüldü. Kendi değerlerimizin farkına varma hususunda Mevlevîliğin önemli bir etkisi olduğunu belirten İnaç, ilk sözü Yrd. Doç. Dr. Sezai Küçük'e verdi. “Son asırda Kütahya Mevlevîliği Üzerine Bazı Mülâhazalar” başlıklı tebliğinde Küçük, Mevlevîliğin önemli bir merkezi olan Kütahya'daki XIX. asırda Mevlevîliğe dair gelişmeleri şahıslar üzerinden anlattığı sunumunda Osmanlı'nın söz konusu süreçteki çektiği sıkıntıların mevlevîhânenin gidişatına da yansıdığını belirtti.

Oturumun ikinci tebliğini ise “Esrar Dede'nin Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevlevîyyesi'ne Göre Kütahyalı Mevlevî Şairler” başlığıyla Yrd. Doç. Dr. Kadir Güler sundu. Sunumunu Esrar Dede'nin *Tezkire-i Şu'arâ'sı* ve Ergun Çelebi ile Erguniye Mevlevîhânesi'nde yer alan Ashab-ı Kehf'in isimlerine dair bilgiler üzerinden aktaran Güler, kelime analizleri neticesinde zikredilen Ergun isminin “Argun” olduğunu, bundan sonraki araştırmalarda “Argun Çelebi” ve “Arguniye Mevlevîhânesi” kavramlarının kullanılması gerektiğini iddia ederken Ashâb-ı Kehf'in isimlerine dair de özel malumat verdi.

Yrd. Doç. Dr. Ümit Aktı “Mevlevîhâne, Şehir ve Değer” konulu bildirimle üçüncü oturumda tebliğini sundu. Erguniye Mevlevîhânesi'nin günümüze yansımalarını konu alan Aktı, konuşmasını teorik bir girişten sonra uyguladığı anketin değerlendirmesi üzerinden sürdürdü. Aktı, teorik kısımda “Şehir ve Değer” ile “Şehir ve Şehirleşme” meselelerine değindi. Ergun Çelebi İmam-Hatip Ortaokulu'nda 5, 6 ve 7. sınıflardan toplam 115 öğrenciye uygulanan anketle ilgili değerlendirme kısmında ise Aktı, Ergun Çelebi ile kültürünün sadece bilgi kırıntısı halinde devam ettiğini, Dönerler'in Cami olarak bilinmesine rağmen hakkında derin malumat bulunmadığını ifade etti.

Üçüncü oturumun son bildirisi ise “Mesnevî Hikâyelerinin Çocuklar İçin Yeniden Yazılması: Çocuklar Mesnevî Hikâyelerini Anlayabilir mi?” adlı konuyla Prof. Dr. İsmail Güleç’e aitti. Mesnevî’nin yüz temel eser arasına alınmasıyla birlikte son yıllarda mesnevilerde artışa dikkat çeken Güleç, slayt gösterisi ile zenginleştirdiği konuşmasında çocuklara dair çalışmalarda onların algılarını göz önünde bulundurarak metin hazırlanması gerektiğini söyledi. Güleç, Mesnevî hikâyelerinin nasıl yazıldığını açıklarken ideal şeklin ilhamla yazılması olduğunu, bunun ise Mesnevî ile ünsiyet kurmadan yapılamayacağını belirtti.

Prof. Dr. Azmi Özcan’ın oturum başkanlığında icra edilen değerlendirme oturumuna ise sırasıyla Prof. Dr. Mehmet Demirci, Prof. Dr. Mustafa Tahralı, Prof. Dr. Hülya Küçük ve Prof. Dr. Bilal Kemikli katıldı. Prof. Dr. Azmi Özcan, birbirinden kıymetli akademisyenlerin kültür, düşünce ve sanat tarihimiz için son derece önemli bir konuda yıllara serpiştirdikleri müktesebatı paylaştıklarını dile getirdi.

Prof. Dr. Mehmet Demirci sempozyumun başarılı geçtiğine yönelik bir değerlendirmede bulunduktan sonra, özellikle son oturumun birbirinden değerli tebliğler içerdiğini söyledi. Demirci, Kadir Güler’in “Argun” teklifi hakkında kanaatlerini ifade ederken dil konusunda kesin sonuçlara varılsa dahi halkın genel kabulünü zorlamaya ihtiyaç duyulmamasının doğru olacağını söyledikten sonra kendisinin “Argun” kelimesi yerine estetik açıdan “Ergun” kullanımını tercih ettiğini de ayrıca vurguladı. Demirci Mevlevî kültürüne dair genel bilgilerle konuşmasını sürdürdü. Mevlânâ’ya dair kitabının son baskısı hakkında malumat veren Prof. Dr. Mehmet Demirci, Ankara İlahiyat Fakültesi’nin duayen hocalarından Tayyip Okıç’ın dersindeki Mevlânâ’ya dair anısını da paylaştı. Prof. Dr. Ali Yardım’ın Mesnevî hadislerine dair doktora tezinin ön sözünde danışmanı Tayyip Okıç’ın itirafına da temas eden Prof. Dr. Demirci, bu tezle mevzu hadislerin Mevlânâ’nın Mesnevîsi’nde sanılanın aksine çok az sayıda kullanıldığının tespit edildiğine işaret etti. Buna göre Mesnevî ve diğer tasavvuf eserlerine dair mevzu hadis içereceğine dair teşevvüşler böylesi bilimsel bir çalışmayla bertaraf edilmiştir. Mesnevî hadislerinden sadece on dördünün mevzu olduğunu ortaya çıkaran Ali Yardım’ın değerlendirmeleri bilimsellikle tasavvufî edebin mecedilmesinin çok güzel bir örneğidir. Nitekim Ali Yardım ilk devir kaynakları üzerinde yapılacak bir

araştırmada mevzu hadis sayısının düşeceği kanaatindedir. Değerlendirmelerinin sonunda tavsiyelere yer veren Demirci'ye göre tasavvuf araştırmacılarının bilimsellikle duyguluğu ve saygıyı meczedebilmeleri gerekir. Bu bağlamda Mustafa Kara güzel bir örnektir. Diğer taraftan tasavvuf araştırmacısının edebi zevki, birikimi, mûsikiye ilgisi olmalıdır. Aynı şekilde tasavvuf ilmiyle meşgul olanların en azından konularına karşı saygı duymaları beklenir. Ayrıca Demirci her ne kadar Mevlânâ'ya dair doktora çalışmaları yapılsa da hala iyi bir Mevlânâ biyografisi bulunmadığını belirtti. Mevlânâ'nın hayatı hakkında boşluklar olduğunu, Mevlânâ'nın hayatına dair başlıca kaynak kabul edilen *Menâkıbu'l-Arifîn*'in başka tarihi kaynaklarla tarih ve tasavvuf misyonuna sahip kişilerce çaprazlama okumalarla iyi bir Mevlânâ biyografisinin yapılmasını teklif etti. Tasavvuf hocalarının tarih metodolojisini bilmediklerine dair tenkide de yer veren Demirci, tasavvuf araştırmacısının tasavvufu içselleştirmese bile en azından doğru anlaması ve sempati duyması gerektiği ve her güzellikte Hakk'ın cemalini görebilecek bir niteliğe sahip olmasının beklendiğini dile getirdi.

Prof. Dr. Mustafa Tahralı ise değerlendirmeleri esnasında üç husus üzerinde durdu. Bu bağlamda Anadolu'nun en göze çarpan kesimi içerisinde yer alan tasavvuf topluluklarından Mevlevîliğin ilk kurulduğu günden bugüne hususi bir yeri bulunmaktadır. Bir diğer husus da burada yetişen şahısların şair olarak edebiyatımızdaki kıymetli yerleridir. Ayrıca mûsiki ve Kütahya olgusu ile mûsiki ve Mevlevîlik Kütahya'yı çok özel bir konuma getirmiştir. Bu bağlamda Dumlupınar Üniversitesi sağlam bir mûsiki müessesesi kurarak bu münbit toprağı yeşertebilir. Son konu, tebliğler sırasında Erguniye Tekkesi'nde Ergun Çelebi'nin Dönenler Tekkesi'nde Ashâb-ı Kehf'in isimlerinin yazılı olduğu meselesidir. Bunun sebebine dair Ashâb-ı Kehf'le aramızda sembolik bir benzerlik kurulabilir. Nitekim onlar Ashâb-ı Kehf gibi yıllar sonra 2014'te uyandıklarında kravatları, dijital sistem aletleri ve yazıları itibariyle farklı bir dünya ile karşılaşacaktır.

Prof. Dr. Hülya Küçük, ise sempozyumun Türkiye'deki diğer sempozyumlara göre son derece sistematik, dakik ve düzenli olduğunu ifade eden takdirlerle sözlerine başladı. Küçük, programda "İlim için ilim" tadında tebliğlerin yanı sıra "halk için" yani

pragmatik gayelerle düzenlenmiş, sosyal ve kültürel hayatta çok daha faydalı olacak tebliğlerin de sunulduğunu söyledi. Her iki türe dair tebliğlerden örnekler veren Küçük, buna karşın Ergun Çelebi ve ailesinin günümüze tesirleri ve olması gereken tesirlerinin hiç tartışılmadığına ayrıca işaret etti. Küçük, Hâce Fadime Ana'nın Kütahya toplumundaki tesirinin de araştırılabileceğini ifade etti. Bununla beraber Mevlânâ ve Mevlevilik hakkındaki araştırmaların ve yapılan çalışmaların – kısmî anlamda aşanlar olsa da – Gölpınarlı'nın yaptığı çalışmalar kadar bütüncül bir içeriğe sahip olmadığı değerlendirilmesinde bulundu. Zor meseleleri aydınlatma konusunda araştırmacıların mesafeli davrandığını, kimsenin zahmete girmediklerini belirten Prof. Dr. Hülya Küçük, Ergun Çelebi sempozyumunun ilk defa düzenlenmesinin, mevcut çalışmaların eksikliğini gösterdiğini, ancak bu sempozyumda olduğu gibi bundan sonra da çalışılmamış konular üzerine yoğunlaşılmasının zaruret arz ettiğine dair beklenti ve temennilerini dile getirdi.

Prof. Dr. Bilal Kemikli ise teşekkürlerinin ardından sempozyumu düzenlemelerine dair ilmî ve idari olmak üzere iki tür kaygı taşıdıklarının belirtti. Buna göre öncelikli amaç ilmî bir perspektifle şehrin değerlerini ortaya koymak ve yeni alanlarda akademik çalışmalar yapmak, dolayısıyla yerel değerleri ilmî metotlarla yeniden ele alıp evrensel çerçevede sunma gayesidir. İdari açıdan ilk amaç öğretim üyelerinin birlikte ortak projeler yaparak aralarında ortak bir ilim dili kurmaları; ikinci amaç ise öğrencilerin yetişmesine katkı sağlamaktır. Prof. Dr. Bilal Kemikli konuşmasında Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün Dönenler Camii'nin restorasyon faaliyetlerinden bahsederken burasının Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi bünyesinde kurulan İslâm Medeniyetini Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (DİMAM) bir ofisi olarak kullanabileceği gibi Kütahya İlahiyat Fakültesi Mezunları ve Mensupları Derneği'nin (KİMDER) bir merkezi de olabileceğini ifade etti. Ergun Çelebi'nin kazandırdığı Mevlânâ geleneğinin yeniden ihya edilmesini, bu mekânda Mesnevî okunmasını da temenni eden Prof. Dr. Bilal Kemikli, Prof. Dr. Azmi Özcan'ın yetim çocuklara yardım amacıyla kurulmasını önerdiği Fadima Ana Derneği'nin tesis edilmesine dair onayı ile değerlendirmelerini sona erdirdi.

Oturum başkanı Prof. Dr. Azmi Özcan, konuşmasında mezhepler tarihini ve tasavvuf tarihini bilmenin önemini vurguladı. Özcan, bu alanı arkeoloji malzemesi olmaktan çıkarıp yaşanan sürecin çok önemli bir bileşeni olduğunu herkese kabul ettirmek gerektiğine ve tarihte tahsis ettiğimiz medeniyetlerin ilim, irade ve irfan ayaklarının bulunduğu dikkat çekti. Son dönemlerde irfan ayağının teşkil etmediğini de söyleyen Özcan, Türklerin İslâm'a ikmal devrinde intisap etmemekle beraber kendilerinden önceki Arap tecrübesini iyice tahlil ettiklerini, bu süreçte asabiyet, mezhep kavgası gibi hastalıkları tevarüs etmemeye özen gösterdiklerini dile getirdi. Prof. Dr. Azmi Özcan bu bağlamda nitelikli akademisyenlere ihtiyaç duyulduğunu ve Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin bunun için ciddi bir başlangıç yaptığını ifade ederek değerlendirmesini tamamladı.

Ergun Çelebi ve Kütahya Mevlevîliği Sempozyumu 25 Ekim 2014 Cumartesi günü Kütahya'da yapılan ilim ve irfan gezisiyle hitama erdi. Dönenler Cami ve Ergun Çelebi ziyaretiyle başlayan gezide Vakıflar Bölge Müdürlüğü tarafından restore edilen Erguniye Mevlevîhânesi'nin Eski Aşevi ve Ulu Cami ile Kütahya Çini Müzesi ziyaret edildi. Paşam Sultan, İshak Fakih ve Ahteri Muslihiddin Efendi gibi Kütahya'nın yetiştirdiği değerlerin de ziyaret edildiği gezide Germiyan Konağı'nda mola verildikten sonra Kütahya Kalesi'ne çıkıldı. Son durağı Sunullah Gaybi'nin kabri olan gezi, öğle yemeği ikramıyla nihayete erdi.

Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin üç gün devam eden sempozyum etkinliği ilim, irfan ve sanat merkezi Kütahya'nın yetiştirdiği tasavvuf büyüğü Ergun Çelebi'nin gelecek nesillere tanıtılması açısından donanımlı bir organizasyon olarak dikkatleri cezbetti. Çağlar öncesinden günümüze tesir eden bir şahsiyetin tasavvufi zevkinin böylesi bilimsel bir faaliyetle tanıtılması, bir taraftan gelecek kuşakların bilinçlenmelerini sağlarken diğer taraftan da yeni araştırmalar açısından son derece teşvik edici oldu. Geçen sene Ahterî Muslihiddin Efendi ile başlayarak bu yıl Ergun Çelebi ile devam eden ilmî faaliyetler sadece Kütahya'daki değil dünya tarihine hizmet eden diğer bütün değerlerin de hak ettikleri şöhreti elde etmelerine yönelik beklentileri güçlendirdi.